

Kotimaisten kielten tarjonta korkeakouluissa

Vuonna 2021 suomalaisissa korkeakouluissa opiskeli yhteensä 23 100 kansalaisuuden perusteella ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Toisella tavoin määriteltynä samana vuonna suomalaisissa korkeakouluissa opiskeli 26 600 kansainvälistä opiskelijaa, eli opiskelijaa jotka ovat suorittaneet toisen asteen koulutuksen (esim. lukiokoulutus, ammatillinen koulutus) muualla kuin Suomessa. **Osa kansainvälisistä opiskelijoista on saanut jo Suomen kansalaisuuden ja toisaalta moni pitkään Suomessa asunut ulkomaan kansalainen on suorittanut Suomessa toisen asteen tutkinnon.** Kansainvälisistä opiskelijoista runsaat 21 000 opiskeli ammattikorkeakoulututkintoon tai yliopiston alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa, jatkotutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeli reilut 5000 kansainvälistä opiskelijaa.

Vuonna 2022 kansainväliset opiskelijat suorittivat ammattikorkeakouluissa 37 400 suomi toisena kielenä ja 1300 ruotsi toisena kielenä opintopistettä. Yliopistoissa suomi toisena kielenä opintoja suoritettiin 16 400 opintopistettä ja ruotsi toisena kielenä 5400 opintopistettä. Karkeasti jaettuna jokainen kansainvälinen opiskelija on suorittanut 2,6 opintopistettä kotimaisten kielten opintoja. Tiedonkeruu suoritettiin vuoden 2022 tiedoista ensimmäistä kertaa, joten vertailutietoja aiempiin vuosiin ei ole. Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus selvitti kotimaisten kielten koulutustarjontaa kansainvälisille korkeakouluopiskelijoille vuonna 2016, tuolloin selvityksen keskeisimpinä tuloksina voidaan nostaa vaativampien kielikurssien tarjonnan niukkuus, kotimaisten kielten tarjonnan määrän vaihtelevuus korkeakoulujen välillä ja kansainvälisten opiskelijoiden tosiasialliset mahdollisuudet opiskella kieltä tutkinto-opintojen ohessa. Kansainväliset opiskelijat työskentelevät usein opintojen ohella, ja täysipäiväisen opiskelun, osa-aikatyön sekä riittävien kieliopintojen suorittaminen yhtäaikaaisesti on raskas suoritus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut korkeakouluja sopimuskaudella 2021-2024 vuosittain 3,8 miljoonan euron rahoituksella kotimaisten kielten tarjonnan laajentamiseksi ja kehittämiseksi. Rahoituksella on korkeakoulujen yhteisesti tehty [Kielibuusti](#)-hanke, jonka materiaalit ja tulokset ovat laajasti korkeakoulukentän käytettävissä. Rahoitus on korkeakoulujen perusrahoituksen osana olevaa strategiarahoitusta, joka on kohdennettu Talent Boost- toimiin. Sopimuskirjauksessa on korostettu korkeakoulujen välistä yhteistyötä, digitaalisia toteutuksia sekä erityisesti edistyneemmän tason S2-opintojen kurssien saatavuutta. Kehitettävällä opetustarjonnalla voidaan palvella myös korkeakoulujen ulkopuolisia edistyneemmän tason S2-opetusta tarvitseville opiskelijoille sekä korkeakoulujen kansainväliselle henkilöstölle.

Täydentävällä strategiarahoituksella päätettiin 2/2023 kohdentaa 1,5 miljoonaa euroa pääkaupunkiseudun korkeakoulujen kieltenopetuksen yhteistyöhön ja kansallisen kielivarannon vahvistamiseen. Rahoitus osoitettiin yhteishankkeen koordinoinnista vastaavalle Aalto-yliopistolle. Hankkeen suunnitelmaan sisältyy useita pk-seudun korkeakoulujen yhteisesti tuotettavia kielen oppimisen malleja ja tarjontaa, mm: kielikoulutuksen avaaminen pk-seudun korkeakoulujen henkilöstölle henkilöstökoulutuksena, yhteinen kansainvälisille opiskelijoille suunnattu kotimaisten kielten (S2, R2) ja kulttuurin alkeiskurssi, kieltenopettajien

(hybridi)opetuksen pedagoginen kehittäminen, (digitaalisten) oppimateriaalien tuottaminen, kieltenopetusinnovaatioiden edistäminen (pedagoginen ja teknologinen kehitys), yhteinen kieltenopettajien tuntiopettajapooli , pk-seudun korkeakoulujen yhteisen kielitarjottimen pilotointi Digivisio 2030 -hankkeessa ja tarjonnan laajentaminen kansallisesti.

Yhteistyö korkeakoulujen koulutustarjonnan toteuttamisen ja kehittämisen suhteen – myös muiden kuin kieliopintojen osalta on keskeistä, jotta päällekkäisen koulutustarjonnan kehittämisen resurssit voidaan paremmin hyödyntää. Esimerkiksi kielikoulutuksessa on järkevää hyödyntää yhteisiä alkeistason suomi/ ruotsi toisena kielenä kursseja, ja siten vapauttaa resurssit vaativampien kurssien tarjonnan parantamiseksi.

Työllistyminen

Työllistyminen ja Suomeen integroituminen on yhteydessä vahvasti tutkintoaikaisen suomen/ruotsin kielen oppimiseen. Ulkomaalaisista opiskelijoista on työllistynyt suomalaisille työmarkkinoille vuosi valmistumisen jälkeen reilu 53%, työllistyminen vaihtelee aloittain. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet työllistyvät hieman paremmin (55%) kuin yliopistoista valmistuneet (52%), yhtenä mahdollisena tekijänä on esitetty ammattikorkeakoulututkinnon pidempää kesto, joka mahdollistaa paremman Suomeen ja suomalaisille työmarkkinoille integroitumisen, sekä kielitaitotason kehittymisen. Kansainvälisille opiskelijoille suunnattujen kyselyiden perusteella Suomeen jäämisestä ja tänne työllistymisestä on kiinnostunut huomattavasti useampi. Työllistymisen esteitä ovat erityisesti suomalaisen työelämän vastaanottokyky, puutteellinen kotimaisten kielten osaaminen sekä vähäiset yhteydet suomalaiseen työelämään.

Viime vuosina on kehitetty toiminnallisesti kaksikielisiä mm. sairaanhoitajan tutkintoon johtavia ohjelmia vastauksena työvoimapulaan. Toiminnallisesti kaksikieliset ohjelmat johtavat suomen tai ruotsinkielisen tutkinnon suorittamiseen, jolloin niistä ei peritä lukuvuosimaksuja kansalaisuudesta riippumatta. Nämä opiskelijat työllistyvät kielitaitoisena todennäköisemmin Suomeen. Yhä useamman kansainvälisen opiskelijan työllistymistä Suomeen lisäisi se, että toiminnallisesti kaksikielisiä koulutusohjelmia lisättäisiin korkeakouluille suunnatuilla kannustimilla.

Kaikessa kielten oppimisessa on myös olennaista huomioida vapaa-ajalla ja opiskelijayhteisöissä tapahtuva kielen oppiminen osana laajempaa yhteiskuntaan integroitumista. Tämän tueksi tarvitaan formaalia kielenopetusta. Kansainvälisten opiskelijoiden Suomeen houkuttelemiseksi ja maahan kiinnittämiseksi on myös hyvä enenevässä määrin luoda ratkaisuja, jossa alkeistason kieli (-ja kulttuuri) opintoja voi aloittaa jo ulkomailta käsin. Tärkeää onkin ajatella kokonaisen kielen oppimisen ekosysteemin luomista, joka tarjoaisi kunkin oppijan tarpeisiin valittavissa olevia ratkaisuja.

Kannustimet

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on mahdollisuus kannustaa korkeakouluja kotimaisten kielten tarjontaan ohjauksen ja rahoituksen keinoin. Tietopohjan kehittyminen vuoden 2022 tiedoista lähtien mahdollistaisi ao. tematiikan huomioimisen osana yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen indikaattoreita. Uuden korkeakoulujen rahoitusmallin kehittäminen on parhaillaan käynnissä ja osana sitä tulee arvioida, tulisiko korkeakouluille suunnata kannustimia kansainvälisten opiskelijoiden kotimaisten kielten oppimiseen liittyen. Samalla tulee arvioida, tuleeko yksilölle suunnata kannustimia kielenoppimiseen. Vaihtoehtoina kannustimiksi Suomeen työllistyvälle tai riittävän kielitaidon saavuttaneelle valmistuneelle on esimerkiksi määräaikainen taloudellinen tuki tai stipendi, lukuvuosimaksujen osittainen hyvittämisosoikeus tai määräaikainen opiskelukustannusten verovähennysoikeus Suomesta ansaittuun tuloon. Esimerkiksi korkeakoulututkinnon suorittaneen vieraskielisen opiskelijan opintojen aikana hankittu riittävä (B1.1) suomen/ruotsin kielitaitotaso voisi oikeuttaa taloudelliseen hyvitykseen. Tässäkin olennaista on, että hankittu kielitaito tulee olla selkeästi mitattavissa ja tasamitallisesti arvioitavissa.

Korkeakoulujen kotimaisten kielten tarjonnasta (nyt ja jatkossa) hyötyviä kohderyhmiä on useita erilaisia. Kansainväliset opiskelijat (lukuvuosimaksuja maksavat, sekä EU/ETA-alueen sisältä tulevat) ovat yksi keskeisin ryhmä, lisäksi yhteiskunnan moninaistumisen myötä myös suomalaisen koulutuspolun suorittaneet opiskelijat voivat tarvita kotimaisten kielten opintoja vielä korkeakoulussa. On myös yhteiskunnan laajemman resursoinnin kannalta mahdollista edelleen hyödyntää korkeakoulujen kehittämistä, osin digitaalisesti tarjolla olevia kieliopintoja myös korkeakoulujen oman kohderyhmän ulkopuolisille.

Kustannustarpeet

Arvio vaadittavien kehittämistoimien tarvitsemasta resurssista vuositasolla. Luvut täsmentyvät volyymin ja muiden tekijöiden perusteella.

	2024	2025	2026	2027
Korkeakoulujen kielenopetus ja työelämäyhteyksien vahvistaminen		3 000 000€	3 000 000€	3 000 000€